دەربارەی ڕێکخراوی “یەکێتیی بێکاران” (گفتوگۆ لەگەڵ نەوزاد مەدحەت (گۆران عەبدوڵا))

ئامادەکردنی: سالار ڕەشید

: ئەم گفتوگۆیە لە کتێبی
مێژوویەک لە یادەوەریدا (دیدار سەبارەت بە مێژووی چەپ و کۆمۆنیزمی نوێ لە کوردستاندا)
بڵاوکراوەتەوە ……

” یەکێتیی بێکاران لە کوردستان ” یەکێک بوو لەو ڕێکخراوە جەماوەرییانەی دەیەی نەوەتی سەدەی ڕابردوو، کە بە دەسپێشکەریی ئەفرادی کۆمۆنیستیی هاتە دامەزراندن و سەرباری هەر کەموکوڕییەک کە هەیبووبێ، خاوەن کێش و قورساییەکی بەرچاو بوو لە کۆمەڵگای کوردستاندا و خاوەنی 20000 ئەندام بوو. ئەم ڕێکخراوە تەنانەت لە هاوکێشەی حیزبە دەسەڵاتدارەکانی کوردستانیشدا جێگای هەڵوێستە و لەسەر وەستان بووە و لە ئاستی باڵای ئەو حیزبانەدا قسە و باس لەسەر چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵیدا و چۆنیەتی پیلان دانان لەدژی بووە بە مەسەلە.
بۆ تاووتوێکردنی ئەم ڕێکخراوە، گفتوگۆیەکی هەمە لایەنە لەگەڵ یەکێک لە ڕابەران و هەڵسووڕاوانی ئەم ڕێکخراوە “نەوزاد مەدحەت” ساز ئەکەین.

پرسیار: لە چاوپێکەوتنی هاوڕێیانێکی ئاگادار لەم ڕێکخراوە، باسی ئەوە کراوە، کە ناوکی سەرەتایی “یەکێتیی بێکاران” لە شاری هەولێر لە یەکەمین کۆبوونەوە لە باخچەی گەڵکەند لە ڕۆژی 30. 06. 1992 دروست بووە، کە نزیکەی 50 کەسێک تێیدا بەشدار بووە. واتە، ئەو مێژووە بە ڕۆژی دامەزراندنی ئەو ڕێکخراوە دەدرێتە قەڵەم. بەڵام ئەوەندەی تۆ ئاگادار بیت، پێش ئەوەی ئەم کۆمەڵە خەڵکە لە گەڵکەند بۆ دامەزراندنی ئەو ڕێکخراوە کۆ ببنەوە، بیرۆکەی ئەم کارە چۆن چەکەرەی کرد و کێ بوون ئەوانەی ئەم کۆمەڵە خەڵکەی بۆ ئەو کۆبوونەوەیە ئاگادار کردەوە؟

وەڵام:

من بەدیاریکراوی نازانم پێش ٣٠/٦/١٩٩٢ چەند گروپ و کەسایەتی لەبارەی درووستکردنی وەها ڕێکخراوێک قسەیەکیان هەبووبێت یان لەو بارەوە کارێکیان ئەنجام دابێت.من بەخۆم لە ڕێی هاوڕێیەکەوە ئاگادارکرامەوە کەوا بڕیارە کۆبونەوەیەکی کراوە سەبارەت بە دیاردەی بێکاری ببەسترێت لە باخی گۆکەندی شاری هەولێر.
بەڵام دڵنیام لەوەی دروستکردنی هەر ڕێکخراوێک ، گروپێک، حزبێک یان هەر کارێکی تری بە کۆمەڵ، خەڵکانێک هەبوونە ئەگەر خاوەن بیرۆکەکێش نەبوبن، بەڵام سەرەتایەک بوونە بۆ گەیاندنی ئەو بیرۆکەیە، خەڵکیان کۆکردۆتەوە ، شوێنێکیان دیاری کردووەو…. تاد.
سەبارەت بە مێژووی ٣٠/٦ و کارەکانی پێش ئەو مێژووە، وەکوو کێشەیەک لە ئامادەکردنی یەکەمین ڕاپۆرتی یەکێتی بێکارانی هەولێر کە بۆ یەکەمین کۆبونەوەی گشتی ڕێکخراوەکە ١ ئامادەکرابوو . لەنووسینەوەی ئەو ڕاپۆرتەدا کاک عەبدوڵڵا سلێمان ئاماژەی بەوە دابوو کەوا ئەوو چەند کەسانێکیتر خاوەنی بیرۆکەی وەها ڕێکخراويك بوون.هەروەها ٢/٦/١٩٩٢ وەکوو دەستپێکی ئەو کارە نیشان کردبوو، بەڵام لیژەنی باڵای یەکێتی بێکاران بە زۆربەی دەنگ ٣٠/٦/١٩٩٢ بە ڕۆژی دامەزراندنی یەکێتی بێکارانی هەولێر دایە قەڵەم. بۆیە تەئکید لە پاشناوی هەولێر دەکەمەوە چوونکە تا ئەو کاتە هیچ ڕێکخراوێکی تری بێکاران لە کوردستان دروست نەبوبو. من بە خۆم بروام بەوە نییە قسەو کارە لاوەکییەکانی خۆمان بکەینە بار بەسەر شانی مێژووەوە، ئەکرێت هەموو کەسێک لەو بارەوە یادەوەری و کارەکانی خۆی بنوسێتەوە ، بەڵام ئەوانە نابنە مێژووی بزوتنەوەکە، چوونکە دڵنیام کاری ترو کەسانی تریش هەبوونە قسەیەک یان کارێکیان کرد بێت لەو بارەوە.

پرسیار: یەکێتی بێکاران لە کوردستان کەی و چۆن پێکهات؟

وەڵام:

پاش درووست بوونی یەکێتی بێکارانی هەولێر، لە سلێمانیش هەوڵەکان بەردەوام بوون بۆ درووست بونی وەها ڕێکخراوێک، ئەوەبوو لە ٦/١١/١٩٩٢ بەیانی دروست بونی یەکێتی بێکارانی سلێمانی بڵاوکرایەوە. هەردوو یەکێتیەکە پەیوەندی توندوو تۆڵ و بەردەوام لە نێوانماندا هەبوو.
پاش گەشتن بەو بروایەی کە دەبێت هەردوو یەکێتیەکە لە ڕێکخراوێکی سەرتاسەری ڕێکبخرێت، لیژنەی باڵای یەکێتی بێکارانی سلێمانی کە پێک هاتبوون لەم بەڕێزانە (حاجی ئەنوەر، ئەنوەرساڵح ، ئەکرەم چاوشین،وەستا سابیر و دیدار) سەردانی هەولێریان کرد و لەگەڵ

لیژنەی باڵای یەکێتی بێکارانی هەولێر کۆبونەوە کە پێکهاتبوون لەم کەسانە(جەمال چاوشین، عەبدوڵڵا سلێمان، عەبدولڕەحمان مەولود، گۆران عەبدوڵڵا ،وەستا محەمەد،سالار سۆفی،سیروان عەلی،یوسف بەکر، جاسم محەمەد) پاش سێ ڕۆژ لە گفتوگۆکردن لەسەر میکانیزم و چۆنیەتی سەرتاسەری بونەوەی ڕێکخراوەکەو کارەکانی، ئەوەبوو لە ٦/١/١٩٩٣ بۆ هەڵبژاردنی ٩ ئەندام بۆ لیژنەی باڵا، یەکێتی بێکاران لە کوردستان پێکهات و لە ١٠/١/١٩٩٣ ڕاگەیاندنەکە بڵاو کرایەوە.

پرسیار: ئەوەندەی من بزانم، بنیاتنانی ئەم ڕێکخراوە نەخشە و پرۆژەی هیچ سازمان گرووهێکی چەپ و کۆمۆنیستی ئەو دەمە نەبوو، بەڵام دواتر هەر یەکە لەوانە لە هەوڵی ئەوەدا بوو، کە نفووزی خۆی لەنێویدا پەرە پێ بدات و بەجۆرێک کاریگەریی لەسەر دابنێ کە خۆی مەبەستێتی. ڕا و بۆچوونی تۆ لەم ڕووە چییە؟

وەڵام:
گروپ و ڕێکخراوە چەپەکان وەکوو ڕێکخراو لە سەیرکرێک زیاتر نەبوون لە سەرەتادا، وەخاوەنی هیچ پرۆژەو پلانێکیش نەبوون لەو بارەوە، تەنانەت هەندێک لە کەسایەتییە باڵاکانی ئەو گروپانە پێیان وابوو ئەوەی دەکرێت هێزوکات بۆ فیڕۆ دانێ، چونکە کەسی بێکار بەو پێیەی خاوەنی کارێک نییەو کەوتۆتە دەرەوەی پرۆسەکانی بەرهەمهێنانەوە بۆیە هێزێکی بێکاریگەر و پرشو بڵاون لە کۆمەڵگەدا.
وەکوو تاکی سەربەخۆ لەهەموو گروپە چەپو کۆمۆنیستەکان بەشداریان هەبوو. بەتایبەت ڕەوتی کۆمۆنیست کەلەو سەردەمەدا خاوەنی تەشکیلاتی عەلەنی خۆی بوو. ئەو کاتەی ڕێکخراوەکە گەشەی کردوو بوبەهێزێکی دیارو بەرچاو لە کوردستاندا، ئیتر بوبە جێگای ساغکردنەوەی هەموو ئەو تیۆرو قسەو باسانەی کە ساڵانێک بوو کرابوون، یان لە کتێبەکان خوێندرابوونەوە، ئەوە سەرباری گواستنەوەی مەحفەلیزم بۆ ناو ڕێکخراوەکە. بۆ کورتەکەی بووبە حەقلی تەجروبەی بێ تەجروبەکان.

پرسیار: ڕایەک هەیە، پێی وایە، هاتنەکایەوەی ئەم ڕێکخراوە بەرهەمی بزووتنەوەیەکی جەماوەریی کرێکارانی بێکار نەبووە. ڕەنگە ئەم بۆچوونە سەرەنجام بەوە بگات، کە پێکهێنانی ئەم ڕێکخراوە زەمینەی بابەتیی نەبووە! ئایا تۆش هەمان بۆچوونت هەیە، وەیان پێت وایە زەمینەی بابەتیی بۆ پەیدابوونی ئەو ڕێکخراوە لە ئارادا بووە و ئەوە ئەسڵە کە کێشەیەک لەئارادا بووە یان نا، تەنانەت ئەگەر ئەو کێشەیە نەگەیشتبێتە ئاستی بزووتنەوەیەکی بەرچاو و هەستپێکراویش؟

وەڵام:

ئەو ڕاستیە یەکێتی بێکاران لە ئەنجامی بزووتنەوەیەکی جەماوەری بێکارییەوە کە خاوەنی دەیان خۆپیشاندان وناڕەزایەتی جۆراو جۆر بوبێت نەهاتە بوون، بەڵام بە دڵنیایەوە ئەوە دەڵێم دروسترین و جوانترین بریارێک کە مارکسیستە نوێیەکانی کوردستان دابێتیان لە پەیوەند بە زیندوترین و بەرچاوترین کێشەکانی کۆمەڵگەی کوردستانەوە، دوو بریار بووە کە بە کرداریش چوونە پشتی، یەک کێشەی کوشتنی بەلێشاوی ژنان بوو، دوو کێشەی بێکاریبوو . دەکرێت وەک دوو خاڵی پرشنگدار لە مێژووی مارکسەکانی کوردستان تۆماربکرێت.

بێکاری تا ئەوپەڕی دەرەقی خۆی دەستی نابووە بیناقاقای زۆربەی خەڵکی کوردستان. کۆمەڵگە هەمووی بەسەریەکدا کەوتبوو، نەک هەر کارگەکان، زۆربەی دام و دەزگا خزمەتگوزارەکان یان داخرابوون یان بە چوار پێنج مانگ جارێک مووچە دەدرایە کارمەندەکانی. دەسەڵاتی کوردی نەک هەر خەریکی چارەسەرکردنی ئەو ئەزمە قوڵە نەبوو، بەڵکوو بەشێک بوو لە قوڵکردنەوەی ،چ بە ئاودیووکردنی کارگەو ئامێرەکان، چ بەتاڵانبردنی سەروەتو سامانی گشتی بۆ پرکردنی گیرفانی بەرپرسەکان و چەکدارکردنی حزبەکانیان.

ئەگەر ئەم لەشکرە لە بێکاران خۆی رێک نەخستبوو یان پەرچەکرداری بە کۆمەڵەی نەبوو، دەبێت ئەوەمان لەبەر چاوبێت کە دەیەی هەفتاو هەشتاکان لە عێراقدا نەک هەر سرینەوەی شێوەکانی رێکخراوبوون بوو لە دەرەوەی دەسەڵات، بەڵکو سرینەوەشی بوو لە عەقڵیەتی بەشەرەکان. بارودۆخێک سیاسەتی بەعس خوڵقاندبووی لە نێو خەڵکدا کە هەمیشە وەک و تاک بیر لە چارەسەرو وەڵام بۆ کێشەکان دەکرایەوە. یەکێتی بێکاران سەرباری ئەوەی هەوڵی خۆی خستبووەگر بۆ چارەسەرکردنی ژیانی بێکاران ، لە لایەکیتریشەوە دەیویست ئەو ئەقڵیەتی نارێکخراوبونە تێک بشکێنێت و وەسیلەیەکی نوێی خەباتکردن بخاتە بەردەستی کۆمەڵگەی کوردستان. هیچ کەسانێکی ئازادیخوازو مرۆڤ دەست ناتوانێ بێدەنگ و دەستەوەستان دابنیشیت لە بەرانبەر مەرگی لەسەرخۆی کۆمەڵگەکەی. ئەمەش لەو بەرەیەبووین کە نەمانتوانی بێدەنگبین.

پرسیار: ئەگەر ئامانجی بنەڕەتیی ئەم ڕێکخراوە بریتی بووبێت لە: “کار یان بیمەی بێکاری”، ئایا لەو بار و دۆخەدا کە حکوومەتی بەعس لە کوردستان پاشەکشەی کردبوو، کارگا و کارخانەکان لەکار کەوتبوون، کوردستان دوو جار لەژێر گەمارۆی ئابووریدا بوو،

دەسەڵاتێکی دواکەوتوو، یانی، بەرەی کوردستانی ژێرخانی کوردستانی تاڵان و ئاودیو ئەکرد… چەند زەمینەی گونجاو و لەبار بۆ ئەو ئامانجە فەراهەم بوو؟ پاشان دەپرسم: ئەم ڕێکخراوە توانی کارێک بۆ کرێکارانی بێکار بکات؟

وەڵام:
کاری گونجاو یان بیمەی بێکاری زۆرتر وەک دروشمێکی ستراتیژیانەی بێکاران نمایش دەکرا، کە ئەوە خواستی هەموو کۆمەڵگەیەکی تەندروستە. یەکێتی بێکاران کاری خۆی لە چوار چێوەی ئەو دروشمە قەتیس نەکردبووەوە. ئەمە بۆ کەمترین دەسکەوت بۆ بێکاران دەرگای زۆرێک لەو ڕێکخراوە خێرخوازیانەی دەهاتنە کوردستان دەکوتا، کەم تا زۆرێک دەستکەوتمان هەبوو بۆ خەڵکی بێکار. بەڵام لە بەرانبەر ئەو هەموو خەڵکەی خۆی ناونوس کردبوو وە چاوەروانیان هەبوو، دەتوانین بڵێین دەستکەوتەکان هیچ نەبوون.
ئەمە بۆ بۆ باشترکردنی ژیان و گوزەرانی خەڵکی بێکار لە ۱۹/٦/۱۹۹۳ بریاری خۆپیشاندانمان دا لەسلێمانی وە لە هەولێریش بەڕێخستنی کۆبونەوەی نارەزایەتی.

ئەو بانگەوازەمان تەواو دەسەڵاتی حکومەتی هەرێمی سەغڵەت کردبوو، هەواڵی خۆپیشاندانەکەمان بە شێوەیەک دەنگی دابووەوە، ڕۆژنامەی عیراق لە ژمارە ٥٢٦٣ لە ١٨/٦ بە سەردێرێکی دیار نووسیبوی (سبەی یەکێتی بێکاران دژ بە پارتە بە کرێگیراوەکانی ئەمریکا لە کوردستان خۆپیشاندان دەکات) . لە سلێمانی لە رۆژەکانی ١٦ و ١٧/٦ دانیشتن لەگەڵ مەڵبەندی یەکێتی و بەرەی کوردستانی و پارێزگاری سلێمانی کاک جەمال عەبدول کرا، مەڵبەند رایگەیاند کە مل بە داواکاری بێکاران نادات، سەرباری فشارێکی زۆر بە سەر ئەندامانی بێکاران، دەستەیەک لە هاورێیانی لیژنەی باڵایان پاش دەرچونیان لای پارێزگاری سلێمانیەوە رفاندبوو، پاش ئەوەی ئاگادار کرابوونەوە کەوا خۆپیشاندانەکە ناکرێت، لە پاش چەند کاتژمێرێک لە گلدانەوە ئازادکرابوون.

لە هەولێریش دەزگای ئاسایش تەواوی شاری چنیبوو چەندین ئەندامی یەکێتەکەمان لە کاتی بڵاوبوونەوەی بەیانامەدا لە لایەن ئاسایشەوە دەسگیرکرابوون، لە دانیشتنمان لەگەڵ پارێزگاری هەولێر(کاک عەبدولموهەیمەن بارزانی) من و کاک عەبدولرەحمان وەکوو لیژنەی سەرپەریشتکەر، پاش ٢ سەعات لە گفتوو گۆو بەڵێندان لەلایەن پارێزگارەوە، بەوەی ئەگەر گەنم مایەوە لە پاش ئەو ناوانەی کە مەجلیسی وزەرا رەوانی کردووە ئەوە بەڵێن بێت لە (١ – ٧٠٠٠) بەش

بیدەم بە بێکاران، تەنانەت لە قسەکانیدا چەندین جار تەئکیدی دەکردەوە کەوا درۆ ناکات. دیارە ئامادەییەکی باش هەبوو بۆ خۆپیشاندان، بەڵام بە هۆی ئاڵۆزی بارو دۆخەکەوە لە دانیشتنێکدا بە ئامادە بوونی ئەم هاورێیانە (شاپور عەبدولقادر ، قابیل عادل ، سیروان عەلی، د.ئەمین ، سەردار حەمید، عەبدوڵڵا سلێمان، عەبدولرەحمان مەولود و من)بریاری دواخستنی خۆپیشاندانەکەمان دا،دیارە پێش ئێمە هاورێیانمان لە شاری سلێمانی ئەو بریارەیان دابوو. رۆژی ١٩/٦ کۆمەڵێکی بەرچاو لەو بێکارانەی ئاگاداری دواخستنی خۆپیشاندانەکە نەبوبون لای بنکەی بێکاران ئامادە ببون.

لە درێژەی هەوڵدانمان بۆ چارەسەری کێشەی بێکاری و رێگرییەکانی حکومەتی هەرێم لە پێش رێکخراوەکەمان، لیژنەیەکی سێ کەسی کە پێکهاتبوو لە (جەمال چاوشین ، عەبدولرەحمان و من) دانیشتنێکمان لەگەڵ کاک کۆسرەت رەسوڵ سەرۆکی حکومەتی هەرێم لە ٢٣/٧/١٩٩٣ ئەنجام دا ، لەو دانیشتنەدا سێ داواکاریمان خستە بەردەستی کاک کۆسرەت ١- وەزیری ناوخۆ کاک (یونس مەولود ڕۆژ بەیانی) مۆڵەتی هۆڵ گرتنی پێنەدەداین بۆ یادکردنەوەی یەکەمین ساڵ ڕۆژی یەکێتی بێکاران . سەبارەت بە خاڵی یەکەم، راستەو خۆ لەبەرچاوی ئێمەدا تەلەفۆنی بۆ کاک یونس کردو مۆڵەتی هۆڵەکەی بۆ وەرگرتین. خاڵی دووەم پەیوەست بوو بە قانونی جەمعیاتەوە کە پەیوەند بو بە مۆڵەتپێدانی کاری رۆژنامەو رێکخراوەکانەوە . بۆ ئەو خاڵەش دوو هەزار دیناری پێداین بۆ وەرگرتنی مۆڵەت بۆ رۆژنامەی دەنگی بێکاران . خاڵی سێیەم کێشەی کار پەیداکردن بوو بۆ بێکاران . سەبارەت بەم خاڵە بەڵێنی گەرانەوەی(٢٣٣) کرێکاری پێداین بۆ سەرکارەکانیان کە لەسەردەمی بەعس بە بیانۆی جۆراو جۆر لەسەر کارەکانیان دوورخرابونەوە ،وە دامەزراندنی ٣٠ بێکار.(بەڵام ئەم بەڵێنانە هەر لە خانەی بەڵێن مانەوە و نە چوونە خانەی کردارەوە). هەروەها داوای ئەوەی لێکردین کەوا پێشنیاری خۆمان لە مەر کێشەی بێکارییەوە پێشکەشبکەین، ئەوەبوو لە ١/٩/١٩٩٣ عەبدولرەحمان مەولود و من یاداشتنامەیەکان ئامادەکردو لە دانیشتنێکدا بە بەشداری هاورێیانی سلێمانی (کاژاو جەمال و فەرەیدون حەمە ساڵح) پێشکەشی کاک "کۆسرەت ڕەسوڵ"مان کرد. دیارە زۆری پێباشبوو وە بەڵێنی ئەوەی دا کەوا بیخاتە بەردەستی مەجلیسی وزەرا. بەڵام ئێستاشی لەگەڵدا بێت هەواڵێکمان لەو یاداشتە نەبیستەوە. ئەم کارانەو چەندین پ□ر□ژەی ترمان خستە بەر دەستی نەک هەر دەسەڵاتدارانی کوردستان ، بەڵکوو ئەو ڕێکخراوە خێر خوازییانەی کە لە کوردستان کاریان دەکرد. بەڵام ئەنجامەکەی وەڵام نەدانەو□ و خۆ

دزینەوە بوو لە داخوازەکانمان.

پرسیار: زۆر جار ڕەخنە لە سازمان و گرووهەکان، پاشانیش لە حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی عێراق ئەگیرێ، کە دەخاڵەتیان لە کاروباری ئەم ڕێکخراوەدا کردووە! بە بڕوای تۆ، سازمان و حیزبەکان مافی دەخاڵەتکردنیان نییە؟ ئەگەر نییانە، بۆچی؟ ئەگەر هەیانە، چۆن؟

وەڵام:

وشەی دەخاڵەت خۆی لە خۆیدا مانای هێز دەبەخشێت، یان بە مانایەکیتر هەست بە وجودی هێز دەکەیت لە پشتیەوە و خۆشت لەدەبێتە ژمارەیەکی بێحیساب. ئەوە دەسەڵاتە دیکتاتۆرەکانە بە مافی خۆیانی دەزانن کەی و چۆن بیانەوە دەخاڵەت لە وردو درشتی کۆمەڵگە بکەن. هەرچی شتە بە عەقڵی بەشەرەکانیشەوە لە دەرەوەی دەستەوەردانی ئەوان نییە ،دیارە ئەوکارەش لە ژێر ناوی جۆراو جۆردا ئەنجام دەدەن، کۆتایەکەشی بە ڕۆبۆتکردنی کۆمەڵگەیە لە خزمەت ستراتیژییەکی تایبەتدا.

من بروام بە هیچ شێوەیەک لە دەخاڵەتکردن نییە ، ئەوەش نەک هەر بۆ ئەحزاب و گروپەکان ، تەنانەت بۆ دەوڵەتیش. لەهەر وڵاتێکدا کە پابەندی بنەماکانی دیموکراسیبێت ڕێ بە خۆی نادات دەخاڵەتی کاری ڕێکخراوەکان بکات،تەنها ئەو ڕێکخراوانەی کە بودجە لە دەوڵەت وەردەگرن ، دەوڵەت بۆی هەیە تەنها داوای لیستی ئەو کارانەی کە ئەنجام دروان لەگەڵ چۆنیەتی سەرفکردنی بودجەکە. بۆی نییە ئۆرگان دروست بکات و ئۆرگان هەڵبووەشێنێتەوە.

من کە ڕێکخراوەیەکی سەربەخۆم بە هیچ لایەنێک نە ڕەوایە و نە مافی ئەوەشی هەیە دەخاڵەت لە کارەکانمان بکات. ئەگەر خۆیان بە هاوخەبات و هاوبیر دەزانن، یان هەر نزیکایەتییەکی تری هەیە، دەتوانێت بە شێوەیەکی ڕەسمی و لە کەنالە ڕەسمەکانی خۆیەوە کۆمەک بکات یان پێشنیارو بۆچوونەکانی خۆی بگەیەنێت. نەوەکوو بێتە ناو ڕێکخراوەکەت و لەژێر پەردەی یارییە دیموکراسەکاندا نەیارە فیکریەکانی خۆی وەلابنێت. ئەگەر نا ئەوا ئەم ڕێکخراوە قەتیس دەمێنێتەوە لە نێوان کۆمەڵێ خەڵکی تایبەت و هاوفکردا، لە کۆتایشدا بە گوێرەی گەورەو بچوکبونەوەی گروپ و سازمانە سیاسەکە ئەمیش گەورەو بچوک دەبێتەوە ، واتە ئەو ئامانجەی بۆی دروست بووە لە بنەڕەتدا ، لەدەستی دەدات.

پرسیار: زۆر جار باسی سەربەخۆبوونی ڕێکخراوێک ئەکرێت، بە باوەڕی تۆ سەربەخۆبوونی ڕێکخراوێک دەبێ چۆن بێت؟ ئایا دەکرێ بڵێین،

“یەکێتیی بێکاران” ڕێکخراوێکی سەربەخۆ بوو؟

وەڵام:

پێم وایە وەڵامی بەشی یەکەمی ئەم پرسیارەم لە وەڵامی پرسیاری پێشوتردا داوەتەوە. بەڵام بۆ وەڵامی بەشی دووەمی پرسیارەکە دەڵێم ، یەکێتی بێکاران ڕێکخراوێکی سەربەخۆ بوو لە دەسەڵات و پاشکۆی هیچ حزبێکی سیاسی نەبوو بە شێوەیەکی فەرمی. بەڵام بەو پێیەی کە زۆربەی هەڵسوراوەکانی کەسانی مارکسی و چەپ بوون بۆیە هەر زوو دەسەڵات و کۆمەڵگە ئێمەیان بە بەشێک لە ڕەوتی کۆمۆنیست و پاشان حککع دایە قەڵەم. دیارە دەسەڵات بە مەبەستەوە ئەو کارەی دەکرد، ئەوەش بۆ مەبەستی دابڕانمان لە کۆمەڵگە. ئێمە سەربەخۆبوونی خۆمان لە هەموو دەزگایەک پاراستبوو بەڵام نەمانتوانی سەربەخۆیبوونی خۆمان لە دەخاڵەتەکانی حککع بە شێوەیەکی ئسوڵی بپارێزین. دیارە ئەو بۆچونەی کە لە پشت دەخاڵەتکردنی کادرەکانی حککع وەستابوو دوو خاڵ بوو:

١- ئەم حزبە خۆی بە حزبی کرێکاران دەزانی، هەر بۆیە حەقی مامۆستایی بوونی خۆی بەسەر هەموو تەیفەکانی تری کۆمەڵگەدا بە ڕەوا دەزانی.

٢- ئەو تەسەورەی کە پێی وابوو ڕێکخراوە کرێکارەکان لە دەسەڵاتی بۆرژوازی سەربەخۆن نەک لە ئەحزابی کرێکاری.

لە سەنگەی ئەو خاڵانەوە ڕەوایەتی بە خۆی دابوو دەخاڵەت لە وردو درشتی کارەکانمان بکات، هەر لە دروستکردنی ئۆرگانەکانمانەوە تا دەگاتە هەڵبژاردنەکان و گێڕانی مەراسیمەکان.

دیارە لەلایەکی تریشەوە خودی کەسە ناسراوەکانی ڕێکخراوەکەمان زمانی نووسین و وتاردانمان هیچ جیاوازییەکی نەبوو لەگەڵ وتارە سیاسییەکانی حککع.

ئەم بەدحاڵیبوونە لە سەربەخۆبوون و پایەکانی کاری ڕێکخراوەی جەماوەری ،لەو لاشەوە بەربەست و پلانەکانی دەسەڵات لە بەرانبەرمان و وەڵام نەدانەوە بە داخوازەکانمان، کێشەکانی ناو ڕێکخراوەکەی گەورەتکردەوە، تاگەیاندی بە دوولەت کردنی یەکێتی بێکارانی سلێمانی.

پرسیار: ئەگەر کرێکارێکی بێکاری کارا و دڵسۆز، ئەگەر بهاتبایە کۆمۆنیست یان سەر بە یەکێک لە سازمانە کۆمۆنیستییەکانی ئەو دەمە نەبووایە، نەخشەی لە پشتەوە بۆ دانراو بۆئەوەی دەنگ نەهێنێ و نەتوانێت بچێتە ڕابەرایەتیی ئەو ڕێکخراوەوە، ساز ئەکرا؟

وەڵام:

لە هەولێر هیچ کەیسێکی لەو بابەتەمان بۆ نەهاتە پێش، کەس هەبوو هیچ پەیوەندییەکی بە دونیای کۆمۆنیستییەوە نەبوو کەچی ئەندامی لیژنەی باڵا بوو.

پرسیار: گۆڤار و بڵاوکراوەکانی "یەکێتیی بێکاران" چی بوون؟ چەند ژمارەی لێ دەرچوو؟ نووسەرانی کێ بوون؟ باسە بنەڕەتییەکانی چی بوون؟ چۆن دەنووسرانەوە، بەدەست یان بە چاپ؟ تیراژیان چەند بوو؟ شێوازی بڵاوکردنەوەیان چۆن بوو؟ ئایا ئەوانە شتێکی وەک ئەرشیف لێ ماوەتەوە؟

وەڵام:
یەکێتی بێکارانی هەولێر ڕۆژنامەیەکی مانگانەی هەبوو بەناوی دەنگی بێکاران، یەکەمین ژمارەی لە ئابی ١٩٩٢ بڵاو کرایەوە و لە ژمارە ٧ وە بو بە زمان حاڵی یەکێتی بێکاران لە کوردستان ، ١٨ ژمارەی لێدەرچوو لەگەڵ چەند پاشکۆیەک. دەستەی نووسەرانی لەسەرەتادا ئەم کەسانە بوون (جەمال چاوشین، عەبدوڵڵا سلێمان، عەبدولڕەحمان مەولود ، جاسم محەمەد و من) . پاش سەرتاسەریبوونەوە هاوڕێیانی سلێمانیش بەشداربوون لەو هاوڕێیانەی کە لەیادمدا ماون فەرهاد فەرەج ، ئازاد، سەلام مارف و چەندان هاوڕێی تر ، بەڵام زیاتر وەک نووسین. تایپکردنی هەموو ژمارەکان لەسەر شانی من بوو. وەکوو نووسین زۆربەی هەڵسوراوانی بێکاران بەشدار دەبوون لە نووسین و دارشتنی هەواڵدا، دەکرێت لەو بارەوە بۆ زانیاری زیاتر بگەڕێینەوە بۆ ژمارەکانی دەنگی بێکاران.

بەرەو ئایار:
بەناوی کۆمیتەی مەراسیمی یەکی ئایارەوە دەرمان دەکرد. لە ١٤/٤/١٩٩٣ یەکەمین ژمارەی دەرچوو، پاشان چەند ژمارەیەکی تریشی بەدوادا هات . دەستەی بەڕێوەبردنەکەی پێکهاتبوو لەم کەسانە: (یوسف ، سەڵاح ، گۆران). لە نیسانی ١٩٩٤ بەهەمان شێوەی ساڵی رابردوو بەرەو ئایارمان دەرکرد، دەستەی بەڕێوەبردنەکەی پێکهاتبوو لەم کەسانە:(عەبدولڕەحمان ، سەردار،گۆران).

هەواڵنامەی خۆپیشاندان:
لەلایەن یەکێتی بێکارانی سلێمانییەوە دەردەکرا، تایبەت بوو بە خۆپیشاندانی ١٩/٦ کە بریاربوو بکرێت. دڵنیا نیم چەند ژمارەی لێدەرچوو ،بەڵام یەکەمین ژمارەی لە ٢١/٦/١٩٩٣ بڵاوکرایەوە. نووسەرەکانی (سەڵاح، ئەنوەر، کاژاو، عەبدولڕەحمان) دەستەی بەڕێوەبردنی دیاری نەکرابوو.

ڕێگای کرێکاران:

زمانحاڵی (یەکێتی کرێکاران لە کوردستان"فدراسیۆن") بوو، ئەم ڕێکخراوە لە ٨/٧/١٩٩٤ لەئەنجامی یەکگرتنی چەند ڕێکخراوێکی تری کرێکاران لەگەڵ یەکێتی بێکاران، ئەم ڕێکخراوە پێکهات. ژمارە ١-٢ی ڕێگای کرێکاران لە نۆڤەمبەری ١٩٩٤ بڵاو کرایەوە، بەو پێیەی ناوی دەستەی نووسەران نەنوسراوە دەنیا نیم لەوەی دەستەی نووسەرانەکەی لە کێ پێکهاتبوو، بەڵام سەرنووسەرەکەی کاک عەبدولڕەحمان مەولود بوو.

پرسیار: لایەنە بەهێز و لاوازەکانی پەیوەندییەکانی ئێوە لەگەڵ دەسەڵات، حیزبەکان و ڕێکخراوە جەماوەرییەکان چی بوون؟

وەڵام:
لە هاوکێشە سیاسییەکاندا ئەگەرخاوەن هێزبیت، لایەنی بەرانبەر ئامادەی دانیشتن و گفتوگۆکردنی هەیە لەگەڵت. کە هێزت نەبوو دەبێت ئاستێکی باڵا لە دبلۆماسیەت لە خۆت پیشان بدەیت. ئەو کاتەی هێزمان ڕوولەسەر بوو کۆمەڵە دەرگا بەروماندا کرابوونەوە،چ وەک دەسەڵات ، یان حیزبە نزیکەکانی بە دەسەڵات. ئێستاش لەو بروایەدام دەکرا سودی زیاتر لەو پەیوەندیانە وەربگرین، بەڵام بەو زمان و دونیابینیەیی هەمان بوو، زۆر زوو وامان کرد دەرگاکان دابخرێن بەرووماندا، بەشێک لە کێشەکانمان ئەوە بووە نە جێگاو و ڕێگای خۆمان دەزانی لە نێوەندی سیاسی، نە زمانی گفتووگۆو سیاسەتکردنمان گۆرانی بەسەردا دەهات،ئەوەندەی ببوینە کەیلەی موفرەداتە سیاسەکان ئەوەندە زمانمان نەکردبووە ئامرازێک بۆ چوونە پێشەوەی کارەکانمان.سەبارەت بە ریکخراوە جەماوەرەکانیش بە شێوەیەکی گشتی پێوەندەکانمان باش بوو، بە تایبەتی کۆمەڵەی ئاوارەکانی کوردستان لە هەولێر کە لەسەر دەستی هاورێیان شاپور عەبدولقادر و قابیل عادل تەیب ٢ و شوان داودی لە ساڵی ١٩٩١ دامەزرا. ئەم هاورێیانە دەورو نەخشێکی زۆریان هەبوو لە ناساندنی ڕێکخراوەکەمان بە خەڵکانی ئاوارەو دەوڵەمەندکردنمان بە دەرس و تەجرەبەکانی خۆیان سەبارەت بە کاری ڕێخراوەی جەماوەری. دەتوانین بڵێین کۆمەڵەی ئاوارەکان یەکەمین ڕێکخراوەی جەماوەری سەربخۆ بوو لە کوردستان درووست بوو.

پرسیار: شەڕی ناوخۆ بۆ بزووتنەوە ئیسلامییەکان خێری دایەوە، ئەی بۆ “یەکێتیی بێکاران” چۆن بوو؟

وەڵام:

شەڕ گۆڕانەوەی کۆمەڵگەیە بۆ خاڵی سفر، دابەشکردنی کۆمەڵگەیە بەسەر بەرەکانی خێر و شەڕدا. لەم شەڕەدا بەشەرەکان حەوسەڵەی گوێگرتنیان نییە، توڕەو خۆپەرست دەبن ، عەدالەت و عەدالەت خوازی دەبێتە مەقولەیەکی سواو بێناوەرەک. دوو شت دەتوانێت لەو سەردەمەدا جێگاو ڕێگات پتەوبکات لەناو کۆمەڵگەدا ،ئەویش چەک و پارەیە. ئێمە هیچ یەک لەوانەمان نەبوو. سەروەتی ئێمە قسەکردن و ئەو ئەتەریتەیە بوو کە لە ئاکامی کارەکانمانەوە لە کۆمەڵگە پەیدامان کردبوو. خێر بۆ ئێمە ئاسودەیی و خۆشگوزەرانی خەڵک بوو، ڕۆشنە لە شەڕدا ئەوانە نەک هەر لەدەست دەچن ، بەڵکوو بە چەند فرسەخیش کۆمەڵگە لەو ئاسۆیە دوور دەکەوێتەوە.

ئێمە لەکاتی شەڕی ناوخۆدا سەرباری لە دژ وەستانەوەی ئەو شەڕە بە نووسین و کۆرو کۆبوونەوەکانمان ، بە بەشداری لەگەڵ کۆمەڵەی ئاوارەکانی کوردستان، حزبی کۆمۆنیستی کرێکاری عێراق، پارتی کاری سەربەخۆ، حزبی زەحمەتکێشانی کوردستان و ڕێکخراوەی تێکۆشان ، دوو خۆپیشاندانی شکۆدارمان دژ بە شەڕی ناوخۆ بەرپا کرد لە شاری هەولێر .لە دووەم ڕۆژی خۆپیشاندانەکە ،زیاتر لە پێنج هەزار خەڵک ئامادەبوون و بە شێوەکی زۆر مەدەنیانە لای بنکەی بەکارانەوە دەستی پێکرد و بەناو بازاری شێخ ئەللاهادا تەپەری و لای کۆتری سەلام وەستا، بریار بوو هەر لەوێدا نوێنەری لایەنەکان قسە بۆ خۆپیشاندەران بکەن. پاش خوێندنەوەی ناوی لایەنەکانی بەشداربوو لە خۆپیشاندانەکە لە لایەن لیژنەی بەڕێوەبردنی خۆپیشاندانەکە، لە پڕ خۆپیشاندەران درایە بەر دەستڕێژی گوللەی بیکەیسی و هەر لەوێدا دوو هاوڵاتی بە ناوەکانی (خالد خەلیل حەمەد ئەمین و حەمید حوسەین) گیانیان لە دەستدا و (ڕەفعەت ساڵح ، خزر سەفی مامەند ، جەوهەر ئەنوەر عەبدولجەبار، عومەر قاسم قادر ، مەعروف سوارە مەولود و جەوهەر جەعفەر حوسەین) بە توندی بریندار بوون. بۆ مێژوش ئەوە دەڵێم هەر لەو کاتەدا کە خۆپیشاندەران خەڵتانی خوێن کرابوون ، رادیۆی حزبی شوعی لە هەولێر و لە سەر زمانی کاک کەریم ئەحمەدەوە خۆپیشاندەرانیان بە ئاژاوەگێڕ لە قەڵەم دا.

پرسیار: لەناوچەی بادینان نەتان توانی کارێکی ئەوتۆ بکەن! هۆکارەکەی چی بوو؟

وەڵام:

بادینان بەهۆی حەسارەکەی شەرزاد حەسەن و پارتیش دەوری باوکەکە دەگێڕێت ، وەک چۆن لە شوێنەکی ئەو ڕۆمانەدا باوک دەڵێت (گوێ

بگرن… بۆ دوا جار… لێره لەم حەسارەی من، نه کوڕ ژن دێنێ و نه کچ
دەتوانێ شوو بکا، ئەوەی خۆی بە کچی من دادەنێ دەبێ لەنێو تاریکی
ژوورەکەشی دا حورمەتی خۆی و من و ئەم حەسارە رابگرێت… ٣) نێ
ئێوانێی پێش ئێمە توانیان کارێک لە دەرەوەی بەرژەوەندەکانی پارتی
بکەن لەو ناوچەی بادینان، وە نە ئەوانەی دوای ئێمە. پاش هەوڵە و
تێکۆشانەکانی هاوڕێ ” نەزیر عومەر”و کۆمەڵێی هەڵسوراوی تر لە
دەڤەری بادینان بۆ دروستکردنی رێکخراوەیەک بۆ بێکاران ،توانرا
لەو بارەوە بەیاننامەیەک دەربکەن بە ناوی ” لیژنەی کاتی یەکێتی
بێکارانی دهۆک” لە ٢٢/٥/١٩٩٣(بەیاننامەکە بە زمانی عەرەبی بوو).
ئەوە بوو پاش ماوەیەکی کورت و لە ٢٥/٨/١٩٩٣ هاوڕێ نەزیر
دەرفێندرێ و لە ٢٨/٨/١٩٩٣ تەرمەکەی لەسەر ڕێی سەمێڵی زاخۆ
دەدۆزرێتەوە. بۆیە هیچ کارێکمان لەو بارەوە نەچووە پێشەوە لەو
ناوچەیە.

پرسیار: ئەو دەمە “یەکێتیی بێکاران” لەگەڵ مام جەلال کۆبوونەوەیەکیان ساز کرد، ئەو کۆبوونەوەیە لەسەر داوای کێ بوو؟ لەلایەن “ی. ب” کێ بوون ئەوانەی بەشدارییان تێدا کرد؟ ئایا بەشدارییەکە بە ڕەزامەندیی ڕابەرایەتیی ئەم ڕێکخراوە بوو؟ باسەکانی ئەو کۆبوونەوەیە چی بوون؟

وەڵام:
یەکێتی بێکاران لە هەوڵی بەردەوامی خۆیدا بۆ لابردنی تەنگەژەکانی
پێش کاری ڕێکخراوەکە و چاککردن و باشتر کردنی ژیان و گوزەرانی
بێکاران، هەوڵی جۆراو جۆرمان دەخستە گەر لەو بارەوە. ئێمە نامەمان
بۆ زۆربەی کەسایەتی و حزبە سیاسەکان ڕەوان کرد، وە زۆرێکیش لەو
لایەنانە لە ئاستی باڵادا دانیشتنیان لەگەڵ کردین. یەکێتی نیشتمانی
پێش ئەو دانیشتنەی مام جەلال ئێمە چەندین دانیشتنی ترمان لە ئاستە
جۆراو جۆرەکاندا کردبوو لەگەڵیان. لە وەڵام بۆ نامەکەماندا مام
جەلال وەڵامی داینەوە و خۆی کاتێکی بۆ دیاریکردین. ئەم هاوڕێیانە
بەشداربوون لە دانیشتنەکەدا(حاجی ئەنوەر، عەبدولڕەحمان مەولود،
ئەکرەم چاوشین، کاژاو جەمال و فەرەیدون حەمە ساڵح) قسەکانی مام
جەلال بە شێوەیەکی توند و یەکلایەنە لەسەر سەربەخۆبوونی یەکێتی
بێکاران ببوو، ئەو پێیوابوو کە ئێمە ڕێکخراوە سەربەخۆ نییەوە سەربە
کۆمۆنیزمی کرێکارییە. لە قسەیەکیدا وتبووی ئەگەر ئێوە سەربەخۆبن
من ئامادەم کۆمەکتان بکەم تا ئەوەی چەکیشتان بدەمێ. لای هاوڕێیانی
ئێمەوە زیاتر هەوڵدرابوو دەخی قسەو باسەکان بەلای بارو گوزەرانی
بێکاراندا بڕوات، بەڵام مام جەلال کەمتر دەرفەتی بە هاوڕێیانی

ئەمە دابوو بە قسەکردن.

پرسیار: سەرەنجام ئەم ڕێکخراوە دوولەت بوو، هۆی دوولەتبوونەکەی چی بوو؟ ئایا کاریگەریی ئەو کۆبوونەوەیە یان کاریگەریی عەبدوڵای موهتەدی و کۆمەڵە بوو؟ وەیان نەخێر، ئەوانە سەربار بوون و خۆی لە خۆیدا زەمینەی دوولەتبوونی ئەو ڕێکخراوە فەراهەم بوو؟

وەڵام:
لە پرسیارەکەتدا، ئەو ناوو لایەنانەی وەک کاریگەری نەگەتیڤانە لەسەر رێکخراوەکە ناویانت ریز کردووە، دەبوایە ناوی حیزبی کۆمۆنیستی کرێکاریش لەو ریزەدا بووایە، چوونکە لە راستیدا ئەوانیش تەرەفێکی کاریگەر بوون لەو کێشەیە و قوڵکردنەوەی نەک چارەسەر کردنی. ئەوان تا مەنسوری حیکمەت رەخنەی توندی لە هاورێیانی حککع نەگرت بەهۆی تەرفداریان بۆ بەشێک و دژایەتی بەشەکەی تر و بە ئایدیلۆژیکردنی کێشەکان، بە نەفەسێکی درێژەوە خەریکی قوڵکردنەوەی کێشەکان بوون.

دیارە بۆ دەنیاییەوە دەڵێم ئەو خەتەی کە بەخەتی کۆمەڵەی دەزانن خەتێکی زۆر لاوازبوو پێشم وانییە توانای ئەوەی هەبوایە بێکارانی سلێمانی دوولەت بکات، بەڵام دونیای سیاسەت وایە کاتێک خەت لە ئەزمەدا بیت دوژمنەکەت هەرچەندە بچوکیشبێت ، تۆ گەورەی دەکەیت بۆ رەوابوونی شەرەکەت، لەوکێشەیەشدا هەروا کرا. بەشێک لە کادرەکانی حککع بە لاسایکردنەوەی مەنسوری حیکمەت لە جیابوونەوەکەی لەگەڵ حزبی کۆمۆنیستی ئێراندا، چۆن سێ هێڵی دیاریکرد لە ناو حیزبدا ئەمانیش سێ هێڵیان لە ناو “ی ب ک” دیاری کرد وەک (١- هێڵی کۆمۆنیزمی کرێکاری ٢- هێڵی ناوەند ٣- ناسیونال چەپ) ئیتر دەبوایە خەت یەکلابکەیتەوە، وەک ئەوەی کادرێکی باڵای حککع بە منی وت (تا ئێستا تۆ لە بەرانبەر کێشەی نێوان هەڵسوراواندا وەسەتییت دەبێت خەت یەکلا بکەیتەوە لەگەڵ کام تەرەفیت!).
کاریگەری کۆبونەوەکەی مام جەلال ئەوە بوو، کاتێ لە چاوپێکەوتنی برادەرانی ئێمە لەگەڵیدا ، راستەوخۆ پێیوتبون کە ئێوە سەربە کۆمۆنیزمی کارگەرین ، ئەگەر سەربەخۆبن من ئامادەم یارمەتیتان بکەم ، ئەو قسەیە بیانوویەکی زیاتری دایە دەستی بەشێک لە هەڵسوراوانی”ی ب ک” بۆ دژایەتیکردنی “حککع”و قوڵکردنەوەی کێشەکان تا چوونە دەرەوەی بەشێکیان لە یەکێتی بێکارانی سلێمانی ٤ و دروستکردنی رێکخراوەیەکی تر بە ناوی : ” رێکخراوەی بێکاران”.

بەڵام بەڕای من هەموو رێکخراو و ئۆرگانێکی سیاسی و جەماوەری، ئەو

کاتەی لە پایە کۆمەڵایەتێکەی خۆی دادەبرێت و پێشرەوی ناکات لەکارەکانی و دەکەوێتە دۆخێکی بەستەڵەکی□وە لە ڕووی پایەکۆمەڵایەتیکەیەوە، ئیتر دەکەونە وێزەی یەکترو تاوانبارکردنی یەکتر بە تۆمەتی جۆراو جۆر. کێشەو بێتەجروبەییەک لە مەر سەربەخۆبوون و ناسەربەخۆبوون و چۆنیەتی میکانیزمی رێکخستنی رێکخراوەیەک بۆ بێکاران و شێوەی کارکردنی لەگەڵ دەسەڵاتدا یەخەی پێگرتبووین وای کردبوو لەشوێنێکیتر و جیاوازتر لەو سەنگەرەی کە بریار بوو لێوەی شەربکەین خەریکی شەر بوین لەگەڵ یەکتر. ئێمە بەهەمان سونەتی حزبەکانی ناو بەرەی کوردستانییەوە خەریکی دابەشکردنی کۆمەڵگە بووین لەسەر بنەمای ئایدیۆلۆژییەت. ئێمە ساڵانێکی پێشتر لەگەڵ بوونی رای جیاواز و ململانێی فکریشەوە ، چوونکە لە حاڵەتی هەڵکشاندا بووین ، جیاوازە فکرێکان دەست و پێی نەدەگرتین و کەسیش بیری لە جیابونەوە نەدەکردەوە.

پرسیار: ئەو بەشەی کە جیابوونەوە "ڕێکخراوی بێکاران"یان پێک هێنا. ئایا ئەم هاوڕێیانە توانییان نموونەیەکی باشتر پیشان بدەن؟ وە سەرەنجام دەسکەوتێکی زێتر بۆ کریکارانی بێکار بەدەست بهێنن؟

وەڵام:
من زۆر ئاگاداری وردەکارییەکانی کاری ئەو رێکخراوەیە نەبووم ، بەڵام وەک لۆژیک لەوە دڵنیام ئەگەر کارێکی باشتر و زیاتریان لە یەکێتی بێکاران بکردبایە ئەوا لە ١/٩/١٩٩٥ بە دەرکردنی بەیاننامەیەک ئیعلانی یەکگرتنەوە نەدەکرا لەگەڵ یەکێتی بێکاران لە کوردستان، واتە گەرانەوەیان جارێکیتر بۆ ناو هەمان رێکخراوەی پێشوو.

پرسیار: سەرەنجام هەردووک ڕێکخراو پووکایەوە! بۆچی؟

وەڵام:
وەک وتم ئەو دوورێکخراوە لە ١/٩/١٩٩٥ یەکیانگرتەوە .
ئەو واقیعەتە سیاسی و ئابورییەی لەسەردەستی یەکێتی و پارتی لە کوردستان زاڵکراوە ، وەزیاتر لە دوو دەیەیە دەستیان بەسەر ورددوو درشتی سەرچاوە ئابورییەکانی کۆمەڵگەی کوردستاندا گرتووە ،بۆ بەرژەوەندی بنەماڵەیی و حیزبی خۆیان. کاردانەوەی کارەکانیان واقیعەتێکی نالەباری لەسەر زەمینەی کوردستان بەرهەم هێناوە ،بونی ئەو سیاسەتە نەخوازراوە وایکردووە کارکردن لەدەرەوەی بازنەی ئەو دوو حیزبە ئاسان نەبێت .یەکێتی بێکارانیش وەک دەیان رێکخراو و رۆژنامە و گروپی تر کە بە هیواو ئومێدی دروستکردنی کۆمەڵگەیەکیی

تەندروست و یەکسان ، بە شەرو شەوقەکی بێ وێنەوە ،لەسەر ئەرکو ماندوبوونی خۆیان دەستیان دایەکار، کەچی دەسەڵات بەوپەڕی خوێن ساردییەوە مامەڵەیان دەکات ، سەرکوتیان دەکات یان پشتگوێیان دەخا. لەدەستەکی تریشەوە دەیان ڕێکخراوەی بەناوەڕەکی خۆی بە پارەو ئیمکاناتی بە تاڵانبراوی کۆمەڵگە ، بە بەلارێدابردنی خەڵک قوت کردۆتەوە.

پرسیار: دەرس و ئەزموونەکانتان بۆ بەکارانی ئێستا چین؟ ئایا پێت وایە، لە ئێستادا پێویستی ڕێکخراوێکی هاوشێوەی ئەو دەمە لەئارادایە؟

وەڵام:

من بەکورتی چەند خاڵێک سەبارەت بە بەشی یەکەمی پرسیارەکەت دەستنیشان دەکەم . پێم وایە خاڵگەلێکی گشتگیرو بنەرەتین بۆ هەموو رێکخراوەیەکی جەماوەری فرە بۆچوون و فکری جیاواز ئەم چەند خاڵە وەک بنەمایەک لەبەر چاوبگرێت لە پرۆسەی کارکردنیدا:

١- خۆپاراستن و خۆ دورگرتن لە ئایدیۆلۆژیگەرایی لە کاری رێکخراوەکەدا.

٢- هەمیشە لە سەنگەی بەرژەوەندەکانی ڕێکخراوەکەوە مامەڵە لەگەڵ کێشەو رێگرییەکانی بەردەم رێکخراوەکە بکرێت.

٣- بارنەکردنی ڕێکخراوەکە بە کارگەلێک کە ئەرکی ئەو نییە.

٤- پاراستنی بنەماکانی دیموکراسی لە بریارو هەڵبژاردنەکاندا.

٥- قبوڵکردنی ڕای جیاواز و گۆڕان بە دوایی خاڵی هاوبەشدا لە پێناو کاری باشتر و راگرتنی یەکگرتوویی ریزی ڕێکخراوەکەدا .

٦- رێگەگرتن لە هەموو رێکخراوو لایەنێک لە دەخاڵەتکردن لە کاری رێکخراوەکەدا ،ئەوەش لە پێناو راگرتنی سەربەخۆی تەواوی رێکخراوەکە و لەبەر یەکنە ترازانی.

سەبارەت بە بەشی دووەمی پرسیارەکەت دەڵێم: بەو شێوازەی پێشومان نا ، بەڵام بە جیاواز لەو شێوەو میکانیزمەی لە زهنیەتی ئەمەدا بوو بۆ کاری وەها رێکخراوێک. ئەمە ئەوکاتەی ی ب ک درووستکرد، بەتەجروبەییەکی زۆرمان هەبوو لەو مەیدانەدا، چوونکە رێکخراوەیەکی لەو شێوەیە بۆ بەکاران ئەزموونەکی زۆر نوێ بوو ، نەک هەر لە کوردستاندا بەڵکو لە ناوچەکەشدا بەگشتی. هەر وەهاکوردستان لە بارودۆخێکی زۆر نالەباردابوو ، چ لە رووی سیاسییەوە و چ لە رووی ئابورییەوە.

کێشەیەک لە دونیایی بیرکردنەوەی ئەمە هەبوو، وە تا رادەیەک ئێستاش بەردەوامی هەیە ئەوەیە، هەر ڕێکخراوەیەک درووست دەکەین ،

جا ئەو رێکخراوە لەهەر بوارێکدا بێت زیاتر بارگاوی دەکرێت بەکاری سیاسی ، پێیوایە دەبێت لەهەموو بوارەکانی کۆمەڵگە قسەی هەبێت وە گوتارەکانیشی هیچ جیاوازییەکی نابێت لەگەڵ حزبێکی سیاسیدا. بۆیە ئەگەر ئەمرۆ رێکخراوەیەک بۆ بێکاران دروست بکەم لە کوردستان، راستەوخۆ پشت بە ئەزموونی وڵاتێکی وەک کەنەدا یان هەر وڵاتێکی تری ئەوروپا دەبەستم کە بیمەی کۆمەڵایەتییەکان تێیدا جێگیرکراوە ، لەگەڵ چۆنییەتی کارکردنیان لەو بوارەدا . بوونی رێکخراوەیەک بۆ بێکاران تا ئەو کاتەی کار و سەرمایە لە ئارادایە، زەرورەتێکی حەیاتییە بۆ کرێکاران و بێکاران . بێکار ئەوکاتەی بێکارە واتە کارەکەی لەدەست داوە یان تازە بەدووای کاردا دەگەرێت، لەهەردوو بارەکەدا پێویستی بە ئۆرگانیزاسیۆنێک هەیە رووی لێبکات:

١- بەزانینی هۆی لەدەست دانی کارەکەی.

٢- دەستنیشان کردنی تووانایییەکانی.

٣- ئاسانکاری لە چۆنییەتی گەران بۆ دووای کاردا.

رێکخراوێکی لەم چەشنەش راستەوخۆ دەبێت پەیوەندی هەبێت بەدەوڵەتەوە، بۆ کار ئاسانی کاری رێکخراوەکە و پاڵپشتیکردنی لە بوارە جیاجیاکاندا، بۆ نمونە کرێکار بۆ ئەوەی بیمەی هەبێت دەبێت دەوڵەت بە یاسایەک هەموو بوارەکانی کارکردن ناچار بکات کە ڕێژەیەکی دیاری کراو لە کرێی کرێکار بگەرێتەوە بۆ سەندوقی بێکاری کە ڕاستەوخۆ لە لایەن دەوڵەتەوە هەم پشتیوانی لێبکرێت و هەم بەڕێوە ببرێت.

-______________

نەوزاد مەدحەت (گەران عەبدوڵڵا) لە ساڵی 1964 لە شاری کەرکوک لە دایک بووە. لەسەرەتای ساڵی 1980 دا دەبێتە ئەندامی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستان و پاشان ئەندامی ڕێکخراوی ڕەوتی کۆمۆنیست. یەکێک بووە لەو دەیان کۆمۆنیستەی کە “حککع”یان پێک هێناوە و لەساڵی 2002 دەستلەکار دەکێشێتەوە.

بڕوانامەی دیپلۆمی لە (وێب پەیج دیزاین) هێناوە و لەساڵی (2002)ەوە ماڵپەڕەی دەنگەکانی دامەزراندووە. ئەندام و دامەزرێنەری ڕێکخراوی پەیوەندی کوردی دژی جینۆسایدە. ئێستاش دانیشتووی شاری تۆرۆنتۆیە لە کەنەدا.

-______________

پەراوێز:

١-

لە ١١/١٢/١٩٩٢ یەکەمین کۆبوونەوەی یەکێتی بێکارانی هەولێر لە

قوتابخانەی ئەیوبیەی سەرەتایی بەسترا
-٢
هاورێیان قابیل عادل تەیب و شاپور عەبدولقادر لە ٢٨/٤/١٩٩٩ لە ناو بنکەی یەکێتی بێکاران لە شاری هەولێر بەدەستی چەند چەکدارێکی ئیسلامی تووندرەو تیرۆرکران.
-٣
ڕۆمانی “حەسار و سەگەکانی باوکم” نووسینی : شێرزاد حەسەن
-٤
یەکێتی بێکاران لە کوردستان دوولەت نەبوو ، ئەوەی دوولەت بوو یەکێتی بێکارانی سلێمانی بوو. چوونکە لە راستیدا ئەوکێشەیە بەو گەرموو گوریەی سلێمانی نەگەشتە هەولێر.